

Gemeente Culemborg

**Accountantsverslag
controle 2023**

Culemborg

Aan het college van burgemeester en wethouders van de
Gemeente Culemborg
Postbus 136
4100 AC CULEMBORG

Papendorpseweg 75-79
3528 BJ UTRECHT
telefoon (088) 236 7000
e-mail Audit@flynth.nl

kenmerk
661077202/JS/2614

behandeld door
J. Smit RA

datum
19 september 2024

onderwerp
Accountantsverslag 2023

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2023. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van de door ons uitgevoerde werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2023 en voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente Culemborg.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Culemborg.

Wij hebben deze rapportage op 2 september 2024 met uw audit commissie besproken, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de ambtelijke organisatie. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2023. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Flynth Audit B.V.

J. Smit RA

Inleiding

In het kader van de door de gemeenteraad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Culemborg brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2023. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van uw gemeente.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2023 van de gemeente Culemborg en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening.

Wij hebben de concept versie van deze rapportage besproken tijdens de bijeenkomst op 2 september 2024 met uw audit commissie, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de ambtelijke organisatie.

Structuur rapportage

Hoofdstuk 1	Bestuurlijke samenvatting
Hoofdstuk 2	Jaarrekening
Hoofdstuk 3	Jaarverslag
Hoofdstuk 4	Significante risico's
Hoofdstuk 5	Interne beheersing
Hoofdstuk 6	Externe ontwikkelingen
Bijlage A	(Gecorrigeerde) bevindingen
Bijlage B	SiSa – Fouten en onzekerheden 2023
Bijlage C	Onafhankelijkheid
Bijlage D	Onze communicatie met u

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

1. Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies

Controleverklaring

Wij hebben de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 van de gemeente Culemborg afgerond. Wij verstrekken een controleverklaring met beperking voor de getrouwheid. Daarnaast nemen wij een verplicht toelichtende paragraaf op vanwege de door het college gerapporteerde onrechtmatigheden. Voorbehoud bij onze controleverklaring is dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad. Verder hebben we geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving.

De voor fouten en onzekerheden gehanteerde materialiteit bedraagt € 1.060.000, respectievelijk afgerond € 3,2 miljoen. De bevindingen in onze rapportage zijn opgenomen vanaf € 50.000.

In bijlage A1 hebben we de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen. De fouten bedragen gesaldeerd € 1.771.000. De onzekerheden zijn € 2,0 miljoen.

Reikwijdte van de controle

In de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Gedurende het verloop van de controle over boekjaar 2023 is op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2023 voldoende voor de doelstelling van de controle van de gemeente Culemborg.

Grondslagen en verantwoording conform BBV

De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. In het boekjaar 2023 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van de belangrijkste verslaggevingsgrondslagen in het BBV en relevante notities uitgebracht door de Commissie BBV.

Schattingen

Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.

Analyse vermogen en resultaat

Het gerealiseerde resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa € 3,0 miljoen positief versus een begroot resultaat (na wijziging) van € 0,8 miljoen negatief.

Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij u naar de analyse in de jaarstukken 2023 zoals die is opgenomen in het hoofdstuk financiële resultaten en analyses per programma. In hoofdstuk 3 van dit verslag gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstands)vermogen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (1/3)

Grondexploitaties

Door uw gemeente is de exploitatieberekening van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening 2023 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld dat na meerdere doorgevoerde correcties de waardering zoals opgenomen in de jaarrekening aanvaardbaar is. Wel onderkennen wij nog verschillende verbeteracties die komend jaar noodzakelijk zijn.

De waarde van de bouwgronden in exploitatie is € 8,4 miljoen. Hierop is een voorziening voor het verlies van de exploitaties is getroffen van € 5,1 miljoen.

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie is als volgt:

Verloopoverzicht bouwgronden in exploitatie	Bedrag * €1.000
Boekwaarde per 1 januari 2023	€ 1.427
Vermeerderingen	€ 319
Verminderings	€ 252
Boekwaarde voor resultaat	€ 1.494
Winstnemings	€ 182 -/-
Afsluiten Spoorzone west	€ 764 +
Afsluiten Sprokkelenburg	€ 1.476 +
Boekwaarde per 31 december 2023	€ 3.552
Verliesvoorziening mutatie	€ 312 -/-
Stand per 31 december 2023	€ 3.240

Onze conclusie is dat wij niet voor alle schattingen, die door het college bij de actualisatie van de exploitatieberekening zijn gedaan, voldoende geschikte controle informatie hebben ontvangen. Dit heeft geleid tot onzekerheden in de controle. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitaties.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelings

Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (2/3)

Voorzieningen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en gebaseerd zijn op gebalanceerde overwegingen.

Sociaal domein

Voor de kosten voor Jeugdhulp en WMO steunt u in belangrijke mate op de controleverklaring en financiële productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Voor de gemaakte kosten waaraan geen productieverantwoording ten grondslag ligt hebben wij de gemeente gewezen op de SDO-notitie die is opgesteld op welke wijze er voldoende zekerheid kan worden verkregen over de prestatielevering van de zorg. In deze notitie is aangegeven dat het om een combinatie van werkzaamheden dient te gaan. De gemeente heeft er voor gekozen om geen aanvullende werkzaamheden te verrichten om de prestatielevering vast te stellen. Op grond hiervan onderkennen wij een onzekerheid van € 1,1 miljoen inzake de prestatielevering WMO/ Jeugd.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening 2023 neemt het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording op. Deze rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op het begrotings-, het voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. De rapportagegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording bedraagt € 106.500.

Ten aanzien van het voorwaarden criterium dient uw organisatie onder andere te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals opgenomen in uw normenkader. De verbijzonderde interne controle (VIC) heeft vastgesteld dat sprake is van onrechtmatigheden ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels.

In de rechtmatigheidsverantwoording heeft u een onrechtmatigheid ten aanzien van de aanbestedingsregels opgenomen van in totaal € 1.139.000.

Uit onze werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn geen andere bevindingen gebleken dan die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen. De opgenomen toelichting van het college voldoet. Verder achten we de werkzaamheden van het college toereikend om tot een oordeel te komen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (3/3)

Single Information Single Audit (SiSa)

In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd voor ontvangen specifieke uitkeringen en gerelateerde bestedingen door middel van de SiSa-bijlage. Het Rijk en provincies maken in toenemende mate gebruik van deze specifieke uitkeringen. Ook in 2023 is het aantal regelingen weer toegenomen. Het afzonderlijk verantwoorden van deze specifieke regelingen zorgt voor de ambtelijke medewerkers voor een verzwaring van de administratieve lasten en voor een verhoging van onze controlekosten. De controledruk neemt zowel voor de ambtelijke organisatie als voor ons als accountant toe.

Frauderisicoanalyse

De gemeente Culemborg heeft een frauderisicoanalyse in concept opgesteld. Dit is een goede ontwikkeling om de interne beheersing verder vorm te geven. De analyse is uitgevoerd volgens de fraude driehoek (druk, gelegenheid en rationalisatie), waardoor de afweging heeft plaatsgevonden aan de hand van de juiste aspecten.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

2. Jaarrekening

Jaarrekening – Rechtmatigheidsverantwoording (1/5)

Definitie rechtmatigheid

Het juridische begrip rechtmatigheid heeft betrekking op alle geldende wet- en regelgeving. Rechtmatigheid is het handelen in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is een minder omvattend begrip. Hierbij bestaat er een duidelijke relatie met het financieel beheer. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheersingshandelingen.

Verantwoordings- en rapportagegrens

De verantwoordingsgrens valt binnen een bandbreedte van 0% en 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor zowel de fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage, waarbij fouten en onduidelijkheden niet bij elkaar opgeteld worden.

We hebben vastgesteld dat in de financiële verordening de verantwoordingsgrens is opgenomen ter hoogte van 3%. In de financiële verordening heeft u verder een rapportagegrens opgenomen van 5% van de verantwoordingsgrens. De verantwoordingsgrens komt uit op € 3,2 miljoen en vanaf € 106.500 vindt rapportage plaats in de paragraaf bedrijfsvoering.

Het besluit accountantscontrole decentrale overheden hanteert voor onze controle een percentage van 1% voor fouten, waardoor uw verantwoording een lagere zekerheid verschaft dan onze controle.

Normen en toetsingskader

Het normenkader voor de rechtmatigheidsverantwoording betreft uw inventarisatie van de voor de verantwoording relevante regelgeving.

Het normenkader heeft u geactualiseerd op basis van wijzigingen in wet- en regelgeving en is vastgesteld op 7 maart 2024. Uw inventarisatie van regelgeving bestaat uit externe en interne regelgeving. We constateren dat u de actualisatie nauwkeurig heeft uit gevoerd en het normenkader aansluit op de geldende externe en interne regelgeving.

Het operationaliseren van het normenkader is een taak van het college en wordt vastgelegd in een toetsingskader. In het toetsingskader is per wet/regeling/verordening vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing.

Uw college heeft ervoor gekozen geen separaat toetsingskader vast te stellen, maar dit te verwerken in de werkprogramma's van de verbijzonderde interne controle (VIC). Uit het oogpunt van transparantie adviseren wij een toetsingskader op te stellen of nadrukkelijker in werkprogramma's een directe relatie te leggen tussen het normenkader de uitgevoerde interne controlewerkzaamheden.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (2/5)

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium).

Uitgangspunt is het niveau waarop de gemeenteraad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. Dit in lijn met de door u vastgestelde financiële verordening. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet). De gemeenteraad heeft deze normen nader ingevuld en geconcretiseerd in de financiële verordening.

Uw raad heeft het begrotingscriterium geconcretiseerd door de volgende criteria:

- De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd.
- Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
- Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
 - er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
 - er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
 - de overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
- Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Dit houdt in dat de financiële beheersingshandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn.

Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan kan sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid). Deze lasten zijn dan namelijk buiten het budgetrecht van de gemeenteraad tot stand gekomen.

In deze paragraaf gaan wij in op het begrotingscriterium en de verschillende onderwerpen die het begrotingscriterium raken.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (3/5)

Begrotingsrechtmatigheid - programma's

In het kader van begrotingsrechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt naar bruto afwijkingen en formeel onrechtmatige afwijkingen. De bruto afwijkingen vloeien hoofdzakelijk voort uit onderschrijding van lasten en baten en overschrijding van baten ten opzichte van de begroting.

De weging van het rechtmatigheidsoordeel vindt plaats op basis van de bruto afwijkingen zonder rekening te houden met de nadere 'spelregels' die met de gemeenteraad in de financiële verordening zijn afgesproken.

Op basis van het standpunt van de Commissie BBV komt volgens de kadernota rechtmatigheid 2023 de bruto begrotingsafwijking boven de verantwoordingsgrens uit en zijn volgens dit standpunt van de Commissie BBV de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties niet rechtmatig tot stand gekomen.

Uit uw paragraaf bedrijfsvoering blijkt dat de afwijkingen van de begroting een totale omvang hebben van € 22,9 miljoen. De begrotingsafwijkingen overschrijden ook de verantwoordingsgrens waardoor het college niet rechtmatig heeft gehandeld in 2023. We constateren wel dat de gemeenteraad de afwijkingen vanuit het begrotingscriterium op € 155.000 na acceptabel acht.

Tevens is er sprake van een kredietonrechtmatigheid (investeringen) van € 231.000. Ten aanzien van de verwerving van het zwembad heeft het college de opdracht gekregen om conform het 4^e scenario het zwembad te verwerven en de raad te informeren over de voortgang. Wij hebben vastgesteld dat hieraan is voldaan maar ook dat er door de raad aan de opdracht die aan het college is gegeven geen bedrag (krediet) is gekoppeld. Wij geven de raad ter overweging mee om dit in de toekomst wel te doen om zo eventuele verrassingen te voorkomen.

Doordat het college heeft gehandeld in overeenstemming met de opdracht van de raad kunnen wij ons er mee verenigen dat hier geen sprake is van een kredietonrechtmatigheid.

Wij hebben vastgesteld dat de verantwoording van gemeente Culemborg in overeenstemming is met de voorschriften van de Commissie BBV. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen zijn we niet tot een ander oordeel gekomen dan het college.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (4/5)

Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik criterium

De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium).

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen, zijn functionerende beheersmaatregelen nodig. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen, en dat vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig.

Uw college heeft middels het opstellen van de notitie voorkoming van Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik Gemeente Culemborg 2023 invulling gegeven aan het opstellen van algemene uitgangspunten en de filosofie van de organisatie met betrekking tot het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

We hebben uw werkzaamheden vanuit de verbijzonderde interne controle (VIC) met betrekking tot het M&O criterium beoordeeld. We constateren dat de uitgevoerde werkzaamheden toereikend zijn om tot een oordeel te komen voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Voorwaarden criterium

Het voorwaarden criterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheersingshandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

In de hierna volgende paragrafen worden de voorwaarden met de hoogste impact / risico binnen de jaarrekening nader toegelicht.

Voorwaarden criterium - Aanbestedingswet

De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. Om de rechtmatigheid van de aanbestedingen vast te stellen heeft u een analyse uitgevoerd op de verstrekte inkoopopdrachten over een periode van vier jaar. In de analyse heeft u beoordeeld of de opdrachten tijdig en conform de Europese aanbestedingsregels zijn aanbesteed. Voor de aanbestede opdrachten is beoordeeld of de realisatie van de inkoopopdracht aansluit op de aanbesteding.

Wij constateren dat er voldoende aandacht binnen de organisatie is voor het naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Er zijn afwijkingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen geconstateerd ter grootte van in totaal € 1.139.000. Dit bedrag aan onrechtmatigheden is meegenomen in de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording ten behoeve van het boekjaar 2023.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (5/5)

Voorwaarde criterium - Juistheid kosten zorgaanbieders

De gemeenten ontvangen facturen van zorgaanbieders voor de levering van zorg aan burgers vanuit maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. De gemeenten kunnen niet altijd vaststellen:

- Of er niet te veel of een andere soort zorg is gefactureerd dan is toegekend door de gemeente.
- Dat de prestaties (geleverde zorg) op de factuur feitelijk ook zijn geleverd.
- Of de kosten en verplichtingen volledig zijn.

Om de rechtmatigheid van de lasten vast te stellen heeft de verbijzonderde interne controle werkzaamheden uitgevoerd om de rechtmatigheid van de transacties vast te stellen. De belangrijkste werkzaamheden daarbij zijn:

- Aansluiting van lasten op de productieverantwoordingen.
- Vaststellen wat het oordeel en controleprotocol is van de ontvangen controleverklaring bij de productieverantwoording en welke impact dat heeft op de betrouwbaarheid van de productieverantwoording.

Dit betreffen aspecten die samen vallen met getrouwe beeld en daardoor niet doorwerken naar de rechtmatigheidsverantwoording. Uit de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle blijken geen bevindingen.

In het kader van de prestatielevering van de zorgfacturen dient de gemeente een combinatie van werkzaamheden uit te voeren. De verantwoordelijkheid van het vaststellen hiervan ligt bij de gemeente. Doordat de gemeente deze evaluatie niet heeft ingericht ontstaat een onzekerheid in de getrouwheid.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (1/3)

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie dat deze niet in alle gevallen zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en uitgebalanceerde overwegingen. Dit leidt er toe dat wij niet ten aanzien van alle gedane schattingen over voldoende geschikte controle informatie beschikken. In dit kader verwijzen wij naar de onzekerheden bij Lanxmeer.

Rente

Bij aanvang van de controle heeft de gemeente aangegeven dat het rentepercentage waarmee binnen de grondexploitaties wordt gerekend onjuist was. In de paragraaf grondbeleid was wel al uitgegaan van het juiste percentage maar in de jaarrekening zelf niet. Dit betekent dat er in de jaarstukken zelf alsmede in de aangeleverde controle informatie inconsistenties zitten. Dit bemoeilijkt de controle. Het van belang dat de gemeente in het afsluitproces controles inbouwt waarmee wordt gewaarborgd dat de informatie in de jaarstukken alsmede de aangeleverde controle informatie consistent is.

De impact van de aanpassing van de rente heeft geleid tot een correctie van € 348.000

Pavijen

De looptijd van het project is verlengd van 2026 naar 2031. Reden van de verlenging zijn de problemen op het stroomnet voor nieuwe aansluitingen. Gemeente is hierover in gesprek met de netbeheerder. Door de aanpassing van de looptijd zijn de totale te verwachten kosten/ opbrengsten aangepast welke van invloed is op de POC (winst) berekening. Hierdoor is de eerder verantwoorde tussentijdse winst voor € 182.000 teruggenomen.

Aandachtspunt dat wij onderkennen is de ontwikkelingen rondom het stroomnetwerk zichtbaar te blijven volgen en de impact daarvan jaarlijks te betrekken in de actualisatie van de grondexploitatie. Voor de nog te realiseren opbrengsten is gebruik gemaakt van een extern taxatierapport van begin 2023. Voor de jaarrekeningcontrole 2023 is dit nog voldoende actueel. Het is van belang dat de gemeente jaarlijks vaststelt of het taxatierapport nog voldoende actueel is of dat actualisatie nodig is.

Lanxmeer

Het is van belang dat aan grondexploitaties en de daarvoor gemaakte schattingen ten aanzien van de nog te realiseren kosten/ opbrengsten actuele inschattingen en adequate onderbouwingen ten grondslag liggen. In het accountantsverslag 2022 hebben wij hier aandacht voor gevraagd. Wij constateren dat hier onvoldoende invulling aan is gegeven. Dit leidt tot een onzekerheid van € 525.000 bestaande uit een raming saneren grond die sinds 2012 niet is geactualiseerd en een stelpost inzake kavel 8C. De onzekerheid ontstaat doordat wij onvoldoende geschikte controle informatie hebben ontvangen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (2/3)

Sprokkelenburg

De grondexploitatie Sprokkelenburg is in de jaarrekening 2023 afgesloten. Het afsluiten van deze grondexploitatie is toegestaan onder het BBV omdat de nog te realiseren kosten betrekking heeft op een beperkt aantal activiteiten, in dit geval de aanleg van een brug.

Aandachtspunt die wij wel onderkennen is dat gemeente waarborgt dat de interne spelregels zoals opgenomen in de nota grondbeleid worden nageleefd. In deze nota is opgenomen dat alleen de raad kan beslissen tot sluiten van een grondexploitatie. Op basis van het BBV geldt vervolgens dan wel dat het raadsbesluit in het boekjaar zelf moet zijn genomen.

Wij kunnen ons verenigen met het afsluiten van de grondexploitatie waarbij de bepalingen van het BBV in dit geval prevaleren boven de nota van de gemeente.

Naar aanleiding van de controle is er een presentatiecorrectie doorgevoerd waarbij de nog te maken kosten van de grondexploitatie, deze is er immers niet meer na het sluiten, naar de voorzieningen zijn gecorrigeerd.

Pand Haven

De gemeente had onder voorraden een pand in de haven verantwoord. Pand wordt onder voorraden verantwoord omdat het doel en voornemen van de gemeente ook is om het pand te verkopen. Initieel had de gemeente het pand op basis van een taxatie afgewaardeerd naar € 165.000. Op 2 april 2024 is er een raadsbesluit genomen en is besloten het pand voor € 77.000 te verkopen. Dit betekent dat er sprake is van een gebeurtenis na balansdatum. Op grond hiervan heeft er in de definitieve jaarrekening een aanvullende afwaardering van € 88.000 plaatsgevonden.

Tussentijdse winstnemingen

Het BBV schrijft voor dat winst bij grondexploitaties tussentijds genomen dienen te worden op basis van de Percentage-of-Completion (POC) methode. In 2023 is zichtbaar dat per saldo € 0,5 miljoen aan winst is geboekt. Deze winst komt volledig door het afsluiten van de grondexploitatie Spoorzone West.

Wij hebben vastgesteld dat deze tussentijdse winstneming in overeenstemming met het BBV is verantwoord.

Verliesvoorziening

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties alsmede afsluiten van de grondexploitatie is de voorziening voor verlies afgenomen met € 1,3 miljoen. De mutatie komt voornamelijk door het afsluiten van de grondexploitatie Spoorzone West.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (3/3)

Gehanteerde parameters

De gemeente heeft evenals in voorgaande jaren een exploitatieopzet opgesteld die inzicht geeft in de nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten.

Wij hebben de parameters en uitgangspunten van de grondexploitatie gecontroleerd. De volgende parameters zijn hierbij door de gemeente gehanteerd:

- De indexatie van de kosten is ingeschat op 1,5% voor 2024 en voor de jaren daarna op 2%.
- De opbrengsten zijn bepaald op basis van residuele grondwaarde berekeningen alsmede taxaties. Voor 2024 en verder is rekening gehouden met een indexatie van 2%. De rente is vastgesteld op 1,52% wat past binnen de bandbreedte van de verslaggevingsgrondslagen ten opzichte van de werkelijk gewogen rente.

Wij hebben vastgesteld dat de parameters voor de grondexploitatie evenwichtig zijn bepaald.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Schattingen

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

Belangrijk schattingen	Mate van Subjectiviteit	Onze beoordeling		Toelichting
		2022	2023	
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Gemiddeld			De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met voorgaand jaar en de termijnen die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering grondexploitatie	Hoog			De grondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze gewaardeerd. Aan de exploitatieopzet liggen berekeningen en onderbouwingen ten grondslag waarbij op een conservatieve wijze wordt rekening gehouden met toekomstige kosten en opbrengsten. Wij hebben bevindingen ten aanzien van de onderbouwingen van de toekomstige kosten alsmede een opgenomen stelpost.
Voorzieningen	Gemiddeld			De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag. Het oordeel optimistisch heeft betrekking op de voorziening egalisatie baggeronderhoud. De voorziening is hoger dan op basis van het huidige plan naar verwachting nodig is.
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Gemiddeld			Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren	Gemiddeld			Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is.

 = controleverschil

 = Optimistisch

 = Evenwichtig

 = Voorzichtig

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Sociaal Domein

Algemeen

Het college is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening, maar voor het sociaal domein is sprake van afhankelijkheid van andere partijen. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert het proces betaling aan cliënt uit en zorgaanbieders leveren productieverantwoordingen aan voor in het boekjaar geleverde zorg. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein, is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van andere partijen.

In 2023 zijn de lasten sociaal domein toegenomen ten opzichte van 2022 (Jeugd met € 1,2 miljoen en Wmo met € 0,8 miljoen).

Productie- verantwoordingen

Uw gemeente heeft voor de financiële verantwoording van de Jeugdzorg en WMO een aansluiting gemaakt tussen de financiële administratie en zorgadministratie op basis van het berichtenverkeer. Tot slot is er aansluiting gezocht met de ontvangen productieverantwoordingen van de zorgleveranciers. Uit de gemaakte aansluitingen en de hieruit volgende balansposities komen geen bevindingen.

De productieverantwoordingen worden voorzien van een controleverklaring. Op het moment dat de controleverklaring een goedkeurend oordeel heeft, hebben wij voldoende zekerheid over de getrouwheid van deze kosten WMO en Jeugdzorg inclusief prestatieverklaring.

	Jeugdhulp	WMO
Lasten 2023	€ 8,7 miljoen	€ 7,2 miljoen
Besteding <u>met</u> productieverantwoording en goedkeurende controleverklaring	€ 7,2	€ 5,0 miljoen
Besteding <u>zonder</u> productieverantwoording en goedkeurende controleverklaring	€ 0,8 miljoen	€ 0,2 miljoen

Verschil van € 2,0 miljoen bij WMO bestaat voor € 1,1 miljoen uit hulpmiddelen/ woningaanpassingen. Hiervoor onderkennen wij geen risico t.a.v. de prestatievergeving. Daarnaast heeft € 0,8 miljoen betrekking op de omvang van vluchtelingen. Deze bestedingen zijn op een andere wijze betrokken in de controle. Per saldo resteert er een onzekerheid van € 326.500 inclusief PGB (€ 119.000) waarvan de levering van de prestatie niet is vastgesteld.

Verschil van € 0,7 miljoen bij jeugd bestaat uit kosten voor de jeugdbescherming. Hiervan is de prestatie op een andere manier vastgesteld.

Om de onzekerheden weg te nemen is het van belang dat de gemeente voldoende invulling geeft aan de SDO-notitie die is opgesteld op welke wijze er voldoende zekerheid kan worden verkregen over de prestatielevering van de zorg.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Wijziging in overige wet- en regelgeving

In de jaarrekening 2023 zijn geen stelsel- en/of schattingswijzigingen verwerkt. De gemeente heeft de jaarrekening opgesteld volgens de verslaggevingsvereisten van het besluit begroting en verantwoording (BBV).

Bevestiging van het college

Wij hebben het college ter confirmatie een schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Reikwijdte van de controle

Er zijn geen beperkingen geweest bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad. Gemeente en accountant verschillen van inzicht over verwerkingswijze van een mutaties in het eigen vermogen. De gemeente is van mening dat er alleen sprake is van een rechtmatigheidsfout. De accountant is van mening dat er sprake is van een getrouwheidsfout.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wij hebben de WNT-verantwoording gecontroleerd en vastgesteld dat deze, na doorgevoerde correctie, juist is verantwoord in de jaarrekening.

Wij wijzen u erop dat een wettelijke verplichting is om de jaarstukken openbaar te maken. Openbaarmaking kan gebeuren door het plaatsen van uw jaarstukken op uw website. Wij hebben geconstateerd dat uw jaarstukken over voorgaand jaar openbaar zijn gemaakt.

Binnen de WNT gelden specifieke regels voor de samenloop van uitvoerende topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. In overeenstemming met het controleprotocol WNT hebben wij geen controlewerkzaamheden uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatieregeling. Dit is net als in voorgaande jaren in de controleverklaring tot uitdrukking gebracht.

Proces van de controle

Wij hebben een goed maar intensief controleproces gehad met de organisatie. Op diverse aspecten bleek de aangeleverde controle informatie niet diepgaand genoeg en/of volledig. Dit heeft tot een vertraging geleid in het controletraject.

Bij meerdere posten in de jaarrekening hebben we de nodige afstemming gehad met de organisatie ten aanzien van de geconstateerde bevindingen. Het is van belang dat de organisatie aan de voorkant (complexe) vraagstukken onderkent en zichtbaar toetst aan het BBV wat de voorgeschreven verwerkingswijze dient te zijn. Deze toetsing wordt dan bij voorkeur op voorhand met de accountant afgestemd zodat deze vraagstukken niet tijdens het controleproces moeten worden opgepakt wat van invloed is op het controleproces.

Wij gaan met de organisatie evalueren op welke wijze de controle efficiënter kan worden uitgevoerd. Belangrijk aandachtspunt is dat de controledocumentatie navolgbaar is alsmede dat de ontvangen informatie is onderbouwd met objectieve controle informatie zoals bijvoorbeeld overeenkomsten, facturen of beschikkingen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Proces Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

De VIC heeft een belangrijke rol in de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast voert de VIC een interne controleplan uit, gericht op de verschillende processen binnen de gemeente. In de boardletter hebben wij reeds aandachtspunten aangegeven ten aanzien van de uitvoering van de verbijzonderde interne controle. Het is van belang dat volgend jaar verder invulling gegeven wordt aan:

- Het adequaat scopen (zijn alle materiele stromen betrokken in de werkzaamheden en wordt alle wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader ondervangen) van de interne controlewerkzaamheden, waarbij zowel getrouwheids- als rechtmatigheidsaspecten in voldoende mate worden afgedekt.
- Het adequaat documenteren en onderbouwen van de uitgevoerde werkzaamheden en getrokken conclusies.
- Het evalueren van de uitgevoerde werkzaamheden, het rapporteren over bevindingen en het trekken van conclusies over de uitgevoerde werkzaamheden.
- Het evalueren van de consequenties van bevindingen voor de uitgevoerde werkzaamheden.
- Het opnemen van alle rechtmatigheidsaspecten in de evaluatie van werkzaamheden.
- Duidelijke afspraken tussen de uitvoeringsorganisatie (BVOWB) en de gemeente wie waarvoor verantwoordelijk is en welk tijdspad hierbij hoort.

Immateriële vaste activa

De gemeente heeft voorbereidingskosten gemaakt voor de toekomstige ontwikkeling van het stationsgebied. De ontwikkeling van dit gebied bestaat uit eigen gronden (nog te openen grondexploitatie) en gronden van derden (gemeente heeft een faciliterende rol). Het BBV schrijft voor dat de (voorbereidings)kosten die worden gemaakt voor eigen gronden en faciliterende gronden op verschillende wijze in de jaarrekening verwerkt dienen te worden. Voor het faciliterende gedeelte geldt dat er een vordering ontstaat. In de definitieve versie van de jaarrekening is dit op een juiste wijze verwerkt.

Het verloopoverzicht van de immateriële vaste activa was de ontvangen bijdrage van derden gesaldeerd met de investeringen gepresenteerd in plaats van los van elkaar. In de definitieve jaarrekening is de benodigde presentatiecorrectie verwerkt.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Materiele vaste activa

Voldoen aan het BBV:

- In de financiële verordening van de gemeente is opgenomen dat de afschrijving voor economisch nut met heffing wordt afgeschreven op basis van een annuïtaire berekening. Dit is niet opgenomen als waarderingsgrondslag.
- De gemeente heeft een spaarvoorziening voor vervangingsinvesteringen riolering. In het boekjaar hebben er vervangingsinvesteringen plaatsgevonden waar een bijdrage vanuit de voorziening tegenover staat. In de jaarrekening waren deze transacties gesaldeerd en daarmee als nihil verwerkt. Hiermee wordt er niet voldaan aan de voorwaarden van het BBV. De investeringen en bijdragen van derden dienen separaat van elkaar in de jaarrekening gepresenteerd worden. In de definitieve versie van de jaarrekening is dit op een juiste wijze verwerkt.

Financiële vaste activa

De gemeente heeft gelden uitgezet bij de SVN voor het verstrekken van startersleningen. Onderdeel hiervan is ook een rekeningcourant positie met de SVN. Deze post is kortlopend en dient derhalve niet als financiële vast actief te worden gepresenteerd in de jaarrekening.

De gemeente heeft in de definitieve jaarrekening de benodigde presentatiecorrecties, rekeningcourant met SVN betrof zowel een vordering als een schuld, doorgevoerd.

Uitzettingen < 1 jaar

Vanuit het BBV gelden er een aantal voorschriften op welke wijze posten/ transactie verwerkt dienen te worden alsmede welke toelichting er in de jaarrekening opgenomen dient te worden. Naar aanleiding van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij de volgende bevindingen welke in de definitieve versie van de jaarrekening zijn gecorrigeerd:

- Toelichting van de gevormde voorzieningen wegens oninbaarheid ontbrak.
- In de rubricering van de debiteuren onderkennen wij de volgende bevindingen:
 - onderscheid reguliere debiteuren en debiteuren openbare lichamen is niet juist gemaakt. Hierdoor onderkennen wij een controleverschil in de presentatie van € 110.000;
 - de gemeente boekt nu een debiteurenpositie zodra de beschikking wordt ontvangen. Resterende te ontvangen subsidie blijft openstaan in de debiteuren en hier tegenover wordt een schuld geboekt waardoor er per saldo sprake is van balansophoging;
 - Afrekening algemene uitkering is een schuld en daarmee ten onrechte onder de vorderingen gepresenteerd omvang € 360.000.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Overlopende activa

Bij de controle van de overlopende activa hebben wij de volgende bevindingen geconstateerd:

- De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel moet er een verloopoverzicht per uitkering worden opgenomen in de jaarrekening. In de definitieve jaarrekening wordt voldaan aan deze voorschriften vanuit het BBV.
- De gemeente heeft waarborgsommen ontvangen. Formeel dienen deze onder de financiële vaste activa te worden verantwoord.

Faciliterende grondexploitaties

Onderdeel van de overlopende activa zijn ook de faciliterende grondexploitaties. Wij hebben vastgesteld dat de administratieve verwerking en de onderbouwingen op punten verbeterd kunnen worden. In dit kader geven wij de volgende aandachtspunten mee:

- Gemeente heeft aangegeven dat voor 1 complex het een eigen grondexploitatie wordt. Dit betekent dat de voorbereidingskosten als immaterieel actief verantwoord moeten worden. Gezien omvang hebben wij geen controleverschil onderkend.
- Niet voor alle faciliterende projecten is een overeenkomst te achterhalen alsmede is er niet in alle gevallen een kostendekkende vergoeding afgesproken. Dit laatste kan en mag en kan een keuze van de gemeente zijn. Hierbij is het wel van belang dat de gemeente zich hier op voorhand voldoende van bewust is van wat de omvang van de kosten zijn die voor rekening van de gemeente komen.
- Voor sommige projecten duurt het lang totdat de gemeente tot een overeenkomst komt. Hierbij is het van belang dat de gemeente zichtbaar vaststelt en documenteert waarom de bedragen (de door de gemeente gemaakte kosten) naar verwachting inbaar zijn.

Eigen vermogen

Bij de controle van het eigen vermogen hebben wij de volgende bevindingen geconstateerd:

- Bij de najaarsrapportage was besloten om € 274.000 te onttrekken aan de reserve sociaal domein. Dit was niet mogelijk doordat in een eerder besluit al was besloten om € 444.000 te onttrekken aan de reserve. Het resterende saldo was onvoldoende om het bedrag waartoe in de najaarsrapportage was besloten te onttrekken. Uiteindelijk is het resterend saldo onttrokken omdat een reserve niet negatief kan zijn. In dit kader vragen wij de aandacht om de interne beheersing aan te scherpen ten einde te voorkomen dat er voorstellen worden gedaan die niet mogelijk zijn.
- Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022 heeft de gemeente besloten om € 2,6 miljoen toe te voegen aan de reserve resultaatbestemming om de activiteiten die in 2022 niet zijn uitgevoerd in 2023 en verder als nog uit te kunnen voeren. Feitelijk hevelt de gemeente een stuk budget over van 2022 naar 2023. Bij de controle van de verminderingen hebben wij vastgesteld dat er gelden in mindering worden gebracht waarvan de activiteiten (nog) niet hebben plaatsgevonden.

Het BBV schrijft voor dat mutaties in de reserves alleen zijn toegestaan als hier een raadsbesluit in het boekjaar zelf aan ten grondslag ligt. Het raadsbesluit is dat gelden ingezet moeten worden voor taken uit 2022 die niet zijn uitgevoerd en die in 2023 en verder alsnog moeten worden uitgevoerd.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Eigen vermogen (vervolg)

Totdat de raad een ander besluit heeft genomen dienen de gelden conform het laatste raadsbesluit in de reserve beschikbaar te blijven. Wij hebben bij de controle vastgesteld dat de raad geen ander besluit heeft genomen, dat de activiteiten waarvoor de gelden zijn bestemd niet zijn uitgevoerd. Op grond hiervan is er ten onrechte € 1,7 miljoen onttrokken aan de reserve. Hiervoor hebben wij een controleverschil voor de getrouwheid onderkend.

Voorzieningen

Naar aanleiding van de controle van de voorzieningen hebben wij de volgende bevindingen:

- De voorziening verloopsparen was onjuist berekend. Hierdoor was de voorziening initieel € 73.000 te hoog. Dit is in de definitieve jaarrekening aangepast.
- De gemeente heeft besloten om het tarief voor riolering niet te verhogen en hiervoor de egalisatie voorziening in te zetten. In het verloopoverzicht was dit als vrijval gepresenteerd terwijl dit een aanwending is ter dekking van het tekort. In de definitieve jaarrekening is dit op een juiste wijze opgenomen in het verloopoverzicht.
- Voor de egalisatievoorzieningen beschoeiing watergangen en baggeronderhoud hebben we na rapportage van de bevindingen aanvullende documentatie ontvangen. Met deze documentatie zijn eerder gerapporteerde fouten weggenomen. Wel is het van belang dat de gemeente komend jaar een financiële vertaling maakt van de opgestelde onderhoudsplannen en deze vertaling afzet tegen de gevormde voorzieningen.

Netto vlottende schulden

Naar aanleiding van de controle van de netto vlottende schulden hebben wij de volgende bevinding:

- De gemeente heeft grote inspanningen moeten leveren om voor oude verplichtingen vast te kunnen stellen of deze nog terecht zijn verantwoord. Uiteindelijk resteert er een bedrag van € 158.000 uit 2020 en eerder waarvan de gemeente niet heeft kunnen vaststellen of deze verplichtingen nog terecht zijn. Voorzichtigheidshalve kunnen wij ons er mee verenigen om de verplichting te laten staan. Wel is het van belang dat de gemeente komend jaar ook dit bedrag nader uitzoekt. Daarnaast adviseren wij de gemeente het financiële proces te verbeteren ten einde in de toekomst op elk moment doch tenminste ten behoeve van het opstellen van de jaarrekening kan aantonen dat de verplichtingen terecht zijn verantwoord.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De Commissie BBV heeft geadviseerd om een norm te hanteren voor welke niet uit de balans blijkende verplichtingen wel/ niet wordt toegelicht. Een voorbeeld van een passende norm is het toelichten van de overeenkomsten die Europees zijn aanbesteed.

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Culemborg geen duidelijke norm heeft. In de jaarrekening is nu opgenomen “*diverse EU-contracten en andere doorlopende contracten*”. Wij adviseren college en raad om duidelijke afspraken over wat de norm voor deze toelichting dient te zijn. Vervolgens is het zaak dat de administratie zo is ingericht dat deze informatie eenvoudig te achterhalen is.

De gemeente stond garant voor de lening die stichting zwembad Culemborg had afgesloten voor het zwembad. Het zwembad alsmede de lening is in 2023 overgegaan naar de gemeente waardoor de stichting geen lening meer heeft en er ook geen sprake meer is van een garantstelling.

Huuropbrengsten

In 2023 heeft de gemeente huurovereenkomsten gesloten voor panden die zijn aangekocht t.b.v. de stationsomgeving. Onderdeel van de gesloten overeenkomsten is dat er een waarborgsom betaald is. Deze waarborgsommen zijn ten onrechte als opbrengst verantwoord omdat desbetreffende bedragen na afloop van de huurovereenkomst terugbetaald moeten worden. Hierdoor onderkennen wij een controleverschil van € 158.000.

Tevens vragen wij de aandacht voor een adequate verhuuradministratie. Deze wordt momenteel extracomptabel bijgehouden. Om de volledigheid te waarborgen wordt er bij voorkeur een relatie gelegd met de vaste activa alsmede is de verhuuradministratie onderdeel van de financiële administratie.

Overige opbrengsten

Bij het controleren van de overige opbrengsten hebben wij vastgesteld dat er verschillende opbrengsten uit voorgaande jaren niet aan het juiste boekjaar zijn toegerekend. Bij het verantwoorden van baten geldt weliswaar het voorzichtigheidsprincipe wat betekent dat baten pas verantwoord mogen worden als deze voldoende zeker zijn. Het is van belang dat gemeente Culemborg zich inspant om tijdig over informatie van derden te beschikken om de baten aan het juiste boekjaar toe te kunnen rekenen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Inkopen prestatielevering en prijs

De controle van de inkopen is gegevensgericht uitgevoerd. Vanuit deze controle zijn door de VIC verschillende bevindingen geconstateerd ten aanzien van de prestatielevering alsmede ten aanzien van het toerekenen van de kosten aan de juiste periode. Wij hebben deze bevindingen geëvalueerd en geëxtrapoleerd naar de gehele massa. Het evalueren van de bevindingen vanuit de VIC en vervolgens extrapoleren van de bevindingen is een complex en tijdrovende exercitie geweest.

Veel van de bevindingen van de VIC kunnen wij onderschrijven en net als hun vragen wij de aandacht om de onderbouwing van de uitgevoerde controles in het proces beter (zichtbaarder) te onderbouwen. Binnen de Bedrijfsvoeringsorganisatie is er weliswaar beleid aanwezig op welke wijze de prestatielevering gecontroleerd dient te worden. Conclusie is, en in dat kader verwijzen wij ook naar de bevindingen in de managementletter, dat dit beleid onvoldoende wordt nageleefd.

De uitkomst van deze evaluatie en extrapolatie heeft geleid tot de volgende bevindingen:

- Een fout inzake de afgrenzing van € 50.000. Dit zijn kosten 2024 die ten onrechte aan 2023 zijn toegerekend.
- Onzekerheid inzake de prestatielevering van € 302.000. Hierbij geldt dat we onvoldoende zekerheid hebben verkregen dat de kosten die bij de gemeente in rekening zijn gebracht ook daadwerkelijk zijn geleverd.

Ook ten aanzien van de onderbouwing van de prijzen is het lastig geweest om vast te stellen of deze op een marktconforme wijze tot stand zijn gekomen omdat de afspraken niet altijd schriftelijk zijn vastgelegd. Wij adviseren de prijzen altijd schriftelijk vast te leggen om discussie achteraf te voorkomen.

Voor komend jaar vragen wij de aandacht van de organisatie om de steekproeven op homogene (zelfde soort facturen) massa te bepalen en de werkzaamheden met voldoende diepgang uit te voeren inclusief analyse, evaluatie en extrapolatie van de geconstateerde bevindingen. Tevens vragen wij de aandacht voor de wijze waarop de VIC de werkzaamheden heeft uitgevoerd en adviseren wij de gemeente samen met BVOWB de afstemming te hebben op welke wijze de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden.

Verbonden partijen

Tijdens de controle hebben wij vastgesteld dat de gemeente voor verschillende partijen niet de juiste informatie heeft opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. Daarnaast vragen wij de aandacht dat de gemeente er voor zorgt dat zij tijdig over de juiste informatie beschikt van de verbonden partijen ten einde desbetreffende informatie in de jaarrekening te kunnen verwerken.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Subsidies

Wij constateren gedurende de controle van de verstrekte subsidies dat de gemeente niet altijd evalueert of een subsidie aan voorwaarden gebonden is en of aan deze voorwaarden wordt voldaan. Dit is van belang voor het vaststellen van de subsidie en voor de wijze van verwerking in de jaarstukken. Daarnaast is het tijdig vaststellen van verstrekte subsidies een aandachtspunt. Hiermee bedoelen wij dat veel van de over 2022 verstrekte subsidies (nog) niet zijn vastgesteld en afgerekend.

SISA

Naar aanleiding van de SISA controle hebben wij verschillende bevindingen gehad alsmede zijn er verschillende correcties doorgevoerd. De belangrijkste bevindingen zijn:

- Kosten toerekenen aan indicatoren waar bestedingen jaar T is voorgeschreven maar de bestedingen/ kosten niet in jaar T zijn gemaakt.
- Verloopoverzicht ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel ontvangsten opnemen die niet zijn ontvangen.

Het is van belang dat de gemeente de verschillende indicatoren conform de invulwijzer SISA invult. De gemeente had nu bestedingen uit voorgaande jaren opgenomen. Dit is zonder voorafgaande afstemming met het ministerie niet toegestaan. Impact hiervan is dat de gemeente mogelijk minder gelden vanuit de specifieke uitkeringen krijgen dan wat mogelijk was.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

3. Jaarverslag

Jaarverslag – Kwaliteit toelichting

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan de eisen die het BBV hieraan stelt.

Kwaliteit paragrafen

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de mate van toelichting in de paragrafen. Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de paragrafen voldoet aan de vereisten vanuit het BBV.

Verenigbaarheid jaarrekening en jaarverslag

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de tijdens de controle verkregen informatie onjuistheden of tegenstrijdigheden hebben geconstateerd tussen de jaarrekening en het jaarverslag die gebruikers van de jaarstukken zouden kunnen beïnvloeden. Dit is naar onze mening niet het geval.

Informatiewaarde

We hebben de informatiewaarde van uw jaarrekening gebaseerd op de inzichtelijkheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses vanuit perspectief van de gemeenteraad. De inzichtelijkheid is toereikend en geeft de gebruiker voldoende inzicht in de ontwikkelingen, gerealiseerde prestaties en de oorzaken van de afwijkingen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarverslag - Kengetallen

Relatie tussen kengetallen

De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden verkregen van de financiële positie van uw organisatie. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van uw financiële positie.

Weerstandsvermogen

De analyse van de weerstandsratio en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol is vastgesteld of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat.

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen bedraagt volgens deze paragraaf € 9,9 miljoen (2022: € 13,8 miljoen).

In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. Uw organisatie heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan gewogen risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op maximaal € 9,4 miljoen (2022: € 5,9 miljoen). In de paragraaf weerstandsvermogen is een specificatie van de onderkende risico's opgenomen.

Solvabiliteit

Het solvabiliteitsratio bedraagt ultimo 2023 26% (2022: 29%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter uw organisatie in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De netto schuldquote bedraagt 69% (2022: 66,5%). De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van uw organisatie ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote laten ten opzichte van voorgaand jaar laten een negatieve ontwikkeling zien. In combinatie met de weerstandsratio zijn dit indicaties dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie van uw organisatie is het van belang te beoordelen of de structurele baten en lasten in verhouding tot elkaar zijn. Een positief kengetal betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten en uw organisatie daardoor incidentele kosten kan permitteren. Op basis van de jaarrekening 2023 is dit kengetal nihil. Dit onderschrijft bovenstaande onderkende indicaties.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

4. Significante risico's

Jaarrekening – Significante risico's

In onze controleaanpak hebben wij een aantal significante risico's onderkend voor de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Hieronder gaan wij nader in op deze significante risico's en zetten wij in hoofdlijnen uiteen welke werkzaamheden wij hebben verricht om deze significante risico's te mitigeren.

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het significante risico met betrekking tot het doorbreken van interne beheersing door het management voor de waardering van de grondexploitatie.	Gegeven de aard van het risico waarbij interne beheersing wordt doorbroken kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Het significante risico is gerelateerd aan de inschatting van de verliesvoorziening. Wij hebben dit risico kunnen mitigeren door gegevensgerichte detailcontroles uit te voeren, op de nog te maken kosten & opbrengsten, indexatie van schatting en fasering van de grondexploitatie.
Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het management bevindt zich in een positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersing te doorbreken die anderszins effectief lijkt te werken. Het risico is verondersteld in alle entiteiten aanwezig. Wij hebben dit risico specifiek onderkend ten aanzien van de memoriaalboekingen die worden gemaakt in het afsluitingsproces.	Gegeven de aard van het risico waarbij interne beheersing wordt doorbroken kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Het doorbreken van beheersingsmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant risico. Interne beheersingsmaatregelen, ongeacht hoe goed in opzet en bestaan, kunnen risico's van materiële onjuistheden in de jaarrekening slechts beperken, en niet volledig mitigeren, wegens de inherente beperkingen van interne beheersmaatregelen. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Jaarrekening – Verantwoordelijkheden m.b.t. fraude

Uw verantwoordelijkheid

- De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de gemeenteraad en het college. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het opzetten en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële rapportage, de werking van de bedrijfsvoering en naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
- Het uitvoeren, vastleggen en actualiseren van de frauderisicoanalyse als geïntegreerd onderdeel van de bij uw gemeente in gebruik zijnde interne beheersing, een evaluatie van de mogelijke impact en waarschijnlijkheid van frauderisico's en de ondernomen acties om frauderisico's te beperken, inclusief de risico's van omkoping, corruptie en frauderisico's met betrekking tot cybersecurity.
- Het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van uw organisatie integer zijn en ethisch gedrag bevorderen.
- Het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de gemeenteraad en het college wordt gebracht; en
- Daarnaast is de gemeenteraad verantwoordelijk voor het monitoren van het risico op managementfraude, voor het bepalen of de interne beheersmaatregelen voldoende zijn om frauderisico's te identificeren, voor de beoordeling van de competentie en integriteit van zichzelf en van het college en voor het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag.

Onze verantwoordelijkheid

- Wij hebben een fraudediscussie gevoerd en bevestigingen verkregen van de gemeenteraad, het college en anderen binnen de entiteit ten aanzien van de interne beheersing, risico-inschattingen (inclusief de processen om de risico's op fraude in de entiteit te identificeren en erop in te spelen), en eventuele kennis met betrekking tot fraude of vermoede fraude.
- Verder hebben wij het college verzocht om informatie die het eventueel aan zijn werknemers heeft meegedeeld over haar visie op bedrijfspraktijken en ethisch gedrag.
- Daarnaast hebben wij inzicht verkregen in de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefenen op de door het college gevolgde processen om de risico's op fraude te identificeren en hierop in te spelen.
- Wij hebben de geplande controlewerkzaamheden besproken met de gemeenteraad.
- Wij moeten adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude.
- Wij rapporteren over onze gevolgde controleaanpak met betrekking tot fraude(risico's) in de controleverklaring.

Geen aanwijzingen

Tijdens onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

5. Interne beheersing

Algeheel beeld interne beheersing

Procesmonitor

Proces	Status 2023	Status 2022	Bevindingen 2023
Financial reporting (P&C Cyclus)			3, 9, 10 en 15
Inkopen			1 en 2
Aanbestedingen			7
Betalingen			
Treasury			14
Personeel en salarisadministratie			4 en 5
Omgevingsvergunningen			11
Subsidieverstrekingen			12 en 13
Verhuur en pachten			6
Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)			8
Jeugdhulp			8
Uitkeringen			
Grondexploitatie			

Toelichting

Wij hebben in bovenstaand overzicht aangegeven wat de kwaliteit van het primaire proces is. Oranje wil zeggen dat niet alle risico's zichtbaar in het proces worden afgedekt. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat een controle onvoldoende zichtbaar is of omdat het een bewuste keuze is om een bepaald risico te accepteren, omdat het bijvoorbeeld te veel inspanning kost om het risico in het proces zelf te mitigeren. Slot- en sluitstuk van de gemeente is de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC stelt achteraf gegevensgericht vast of transacties op een juiste manier tot stand zijn gekomen en zijn verwerkt in de administratie. Op basis van de huidige informatie hebben wij dan ook geen indicatie dat de bevindingen van invloed hoeven te zijn op het oordeel bij de jaarrekening.

Toelichting

	De inrichting van het proces is zodanig dat een (deels)systeem gerichte controle mogelijk is. De systeem gerichte controle is alleen mogelijk wanneer proces opzet is beschreven waardoor er sprake is van een uniforme werkwijze, de IT passende maatregelen heeft, toereikende en zichtbare interne beheersing en de VIC de werking heeft vastgesteld.
	De inrichting van het proces voldoen gedeeltelijk, maar de risico's die ermee samenhangen, vormen geen directe bedreiging voor de bedrijfsprocessen en de risico's zijn met aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden af te dekken.
	De inrichting van het proces voldoet niet en geeft aanvullende wezenlijk aanvullende risico's voor de jaarrekening controle.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Interne beheersing

Hieronder hebben wij de onderkende risico's met een hoge impact opgenomen. Deze risico's laten zich omschrijven als: Bevinding is van groot belang voor de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing, waarbij een risico aanwezig is dat hierdoor de jaarrekening een afwijking van materieel belang kan bevatten of de organisatie kwetsbaar is voor fraude.

1.	Inkopen Geen beleid aanwezig over de vastlegging van de controle op prestatielevering	 Constatering: Geen formeel beleid aanwezig over de wijze waarop de prestatielevering gecontroleerd en gedocumenteerd moet worden. Het gevolg is dat medewerkers het controleren aan een norm die ze zelf bepalen. Risico: Lasten verantwoord in de jaarrekening waarvoor geen prestatie is geleverd in het boekjaar. Aanbeveling: Intern beleid op te stellen hoe de controle uitgevoerd moet worden en gedocumenteerd dient te worden. Bij het beleid rekening houden met notitie prestatielevering van de commissie BADO. Dit is tevens van belang omdat bij afwezigheid van een budgethouder deze vervangen kan worden door een andere budgethouder. Aanvullende werkzaamheden jaarrekening 2023: De steekproef op de inkopen waarbij achteraf alsnog de prestatielevering wordt vastgesteld.
7.	Aanbestedingen Voldoen aan wet- en regelgeving rondom	 Constatering: Er is geen sprake van een centrale inkoop. Gemeente heeft wel een procedure om de inkoop via Negomatrix te laten lopen alsmede dat inkopen > € 7.500 worden voorgelegd aan een inkoopadviseur maar dit wordt niet afgedwongen. Risico: Vanwege de complexiteit rondom de aanbestedingsregels is het risico dat hieraan niet wordt voldaan. Doordat contractenregister niet volledig is, is het risico dat aanbesteding niet tijdig wordt gestart. Aanbeveling: Wij adviseren procedures te implementeren om af te dwingen dat de inkopen via Negomatrix lopen en daarmee getoetst worden door de inkoopadviseur. Aanvullende werkzaamheden jaarrekening 2023: Uitvoeren van de spendanalyse conform het format dat Pianoo ter beschikking heeft gesteld.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Bijlagen

Interne beheersing

15	Financieel afsluitproces Organisatie kan niet tijdig en kwalitatief toereikend de gevraagde controle-informatie aanleveren		Constatering: Bij de jaarrekeningcontrole 2022 alsmede de interim-controle 2023 hebben wij geconstateerd dat de verkregen controle-informatie niet altijd voldoet aan gestelde eisen of dat de aangeleverde informatie niet leidt tot beantwoording van de vraag. Risico: De jaarrekeningcontrole kan niet tijdig worden afgerond. Aanbeveling: Gemeente heeft reeds een verbetertraject in gang gezet. Dit is positief maar zal naar verwachting een beperkt effect hebben op de controle 2023. Aanvullende werkzaamheden jaarrekening 2023: Een realistische planning waarbij voldoende tijd is om de verkregen controle-informatie aan een kwaliteitstoets te onderwerpen.
----	--	---	---

De uitkomsten van bovenstaande bevinding zijn terug te lezen in het hoofdstuk jaarrekening nadere toelichting alsmede het hoofdstuk over de rechtmatigheidsverantwoording. Hetzelfde geldt voor onderstaande bevinding waarover wij eerder in een managementletter hebben gerapporteerd.

6.	2022 5.6 Inkoop; onderbouwing prestatielevering		Status 2023: Niet opgevolgd In dit kader verwijzen wij naar bevinding 1 van de managementletter.
----	--	---	--

Voor de uitkomsten ten aanzien van de beheersing van de IT wordt verwezen naar de volgende pagina's. Aandachtspunt voor komend jaar is dat de benodigde informatie ten tijde van de interim-controle voor ons beschikbaar is.

1.	2022 4.5 Planning en Control; IT controles in de verbijzonderde interne controle (VIC)		Status 2023: Onderhanden Net als voorgaand jaar maakt IT geen onderdeel uit van de verbijzonderde interne controle. Ook in de afhankelijkheid van BWB voor de informatie rondom IT heeft geen wijziging plaatsgevonden. Dit betekent dat gemeente Culemborg zelfstandig vast dient te stellen wat de kwaliteit van de IT dienstverlening vanuit BWB is.
----	---	---	---

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Bijlagen

IT-omgeving (1/3)

Tijdens de uitvoering van de controle beoordelen we de IT-omgeving in relatie tot de jaarrekening. De inzichten die wij verworven hebben uit de IT-omgeving in het kader van de jaarrekeningcontrole willen we graag met u delen voor logische toegangsbeveiliging en autorisatiebeheer op applicatie niveau en voor de continuïteit op organisatieniveau.

	Logische toegangsbeveiliging	Autorisatiebeheer	Toelichting
Netwerk			Voor de toegang tot het netwerk is een wachtwoord ingericht dat met een twee-factor authenticatie. We constateren dat het wachtwoord uit minimaal 8 tekens moest bestaan, terwijl algemeen de best practice op dit moment 14 tekens is. Voor de BIO 2.0 is een lengte van minimaal 12 tekens vereist per eind 2024. We adviseren u het minimale wachtwoord te verlengen. U heeft aangegeven dat de aanpassing ook gepland is voor 2024 om door te voeren en u per heden bezig bent met de voorbereiding ervan. Verder hebben we vastgesteld dat 50 gebruikers uitgezonderd zijn van de reguliere verlooptijd van het wachtwoord. Het wachtwoord van de gebruikers verloopt niet. Hieronder zit ook een gebruiker met beheerrechten. De gebruikers zijn onder meer raads- en commissieleden. De huidige inrichting vormt een aanvullend risico voor uw organisatie. We hebben daarnaast vastgesteld dat 60 gebruikers meer dan 90 dagen niet hebben ingelogd. Dit is voor ons een indicatie dat er gebruikers zijn die nog wel toegang hebben maar dit niet meer zouden moeten hebben omdat ze bijvoorbeeld uit dienst zijn. Het aantal gebruikers dat niet actief is kent een omvang van circa 7% van het totaal van gebruikers.
Financiële administratie			De toegang tot de applicatie wordt verkregen middels single sign on (SSO), waardoor het oordeel over de logische toegangsbeveiliging gelijk is aan het netwerk. We constateren dat de rechten in de applicatie gegroepeerd zijn in modules. De modules worden toegekend aan de gebruiker. We hebben vastgesteld dat voor het toekennen van de rechten er geen formeel proces/procedure is geïmplementeerd. Dit geldt voor het aanmaken, wijzigen en verwijderen van accountants. Tevens vindt er geen periodieke controle plaats op de gebruikerslijsten en autorisatiematrixen of deze nog passend zijn bij de functie en werkzaamheden van de medewerker. Tot slot zijn er geen specifieke procedures/richtlijnen voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers). Bovenstaande leidt er toe dat er een risico is dat ongeautoriseerde toegang verkrijgen tot gegevens van gemeente Culemborg. We hebben begrepen dat jullie een maandelijkse controle aan het invoeren zijn. Wij adviseren u een formeel proces/procedure te implementeren rondom autorisatiebeheer, periodieke controle uit te voeren op de gebruikerslijsten en autorisatiematrixen en procedures/richtlijnen op te stellen voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers).

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Bijlagen

IT-omgeving (2/3)

Onderdeel continuïteit	Impact	Toelichting
Patch beleid		Het patch management (installeren van updates) is van toereikend niveau. De security patches worden tijdig uitgevoerd waardoor de organisatie acteert op geconstateerde kwetsbaarheden.
Configuratie systemen		We hebben vanuit de controle vier besturingssystemen beoordeeld op basis van een algemene best-practice (CIS-benchmarks). We hebben vastgesteld dat de standaard beveiligingsinstellingen aanwezig zijn (vanuit de installatie). De standaard is gericht op maximale bruikbaarheid, dit houdt in dat systemen mogelijk kwetsbaar zijn voor cyberdreigingen. De mogelijke instellingen zijn 300 – 400 waarvan gemiddeld 100 veilig zijn ingericht en de overige instellingen niet voldoen aan de algemene best-practice.
Preventie		U maakt gebruik van een virusscanner en voor de waargenomen omgevingen constateren we dat de virusscanner actueel is. U ontvangt daarnaast meldingen van het informatiebeveiligingsdienst (IBD) en neemt actie wanneer hieruit kwetsbaarheden blijken die voor u relevant zijn.
Besturingssysteem		Het besturingssysteem dat u gebruikt wordt niet langer ondersteund door de leverancier. Uw organisatie kan daardoor geen vragen meer kan beleggen bij de leverancier van het besturingssysteem tenzij u verlengde gebruikersduur overeenkomt voor aanvullende vergoeding.
Informatie-beveiligingsbeleid		U heeft in 2021 uw informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd in het document Strategisch Informatieveiligheidsbeleid 2021-2024 Versie. In het document zijn de verantwoordelijkheden per functie benoemd. Het feitelijke kader is opgenomen in het Tactisch informatieveiligheidsbeleid. We adviseren u het kader bij actualisatie af te stemmen op de algemene best-practice (CIS-benchmark). Daarnaast adviseren we een aanscherping uit te voeren op het in- en uitdienst en wijziging proces van rechten in applicaties in relatie tot de normpositie van rechten die een medewerker nodig heeft voor het uitvoeren van de functie.
Back-up		De back-up procedures en uitvoering is uitbesteed aan GR Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe. Uit de uitvoering blijken geen bijzonderheden. De mogelijkheid bestaat om (gedeeltelijke) restore van data uit te voeren waardoor we geen aanleiding tot verbetering onderkennen.
Change management		U heeft de wijzigingen van applicaties uitbesteed aan GR Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe. Dit is geborgd in standaard werkprocessen binnen Topdesk. De vereiste stappen binnen het proces waarborgen de interne beheersing van de aanpassingen. We adviseren u binnen het proces te borgen dat de uitgevoerde test werkzaamheden worden gerelateerd aan de aard en impact van de wijziging, door de minimale werkzaamheden te bepalen per aard of omvang impact. Daarnaast adviseren we u de werkzaamheden te documenten en op te nemen als standaard onderdeel in Topdesk te registreren om bij vragen of problemen over de wijziging adequaat te kunnen reageren.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Bijlagen

IT-omgeving (3/3)

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.

Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarnaast maken wij in onze controleaanpak de afweging voor welke processen en stromen wij een gegevensgerichte aanpak passend vinden en voor welke processen en stromen wij in belangrijke mate steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

6. Externe ontwikkeling

De externe ontwikkelingen die op de volgende pagina's staan zijn ontwikkelingen in wet- en regelgeving die wij in generieke zin onderkennen. Deze ontwikkelingen zijn niet specifiek gemaakt voor gemeente Culemborg.

Externe ontwikkelingen (1/2)

NIS2

De NIS2-regelgeving introduceert strenge(re) eisen op het gebied van cyber- en informatiebeveiliging voor de ondernemingen die onder de nieuwe wet als essentiële of belangrijke entiteit worden aangewezen.

Volgens de NIS2-regelgeving kan de gemeente Culemborg als een NIS2 essentiële entiteit worden aangemerkt. Het moeten voldoen aan NIS2 is niet op basis van aanwijzing, maar automatisch. Belangrijke nieuwe verplichtingen zijn:

- Verplichting tot uitvoeren risicobeoordeling en nemen van passende maatregelen om risico's te mitigeren.
- Verplichting tot het melden van incidenten binnen 24 uur; en
- Verplichting tot het registreren in een Europees register.

Inwerkingtreding van de NIS2-regelgeving is per 1 september met handhaving vanaf 1 oktober 2024. Het is van belang dat u tijdig voorbereidingen treft. Het niet voldoen aan de NIS2-regelgeving kan significante boetes tot gevolg hebben in de vorm van geldboetes als ook eventuele persoonlijke aansprakelijkheid van het college.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Externe ontwikkelingen (2/2)

Duurzaamheid - ESG

In een tijdperk waarin duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan, wordt de noodzaak voor duurzaamheidsverslaggeving in de publieke sector steeds urgenter. Organisaties in de publieke sector hebben een intrinsieke verantwoordelijkheid om transparantie te bieden over hun impact op mens en milieu. Het opstellen en delen van een duurzaamheidsverslag is niet langer een optionele praktijk, maar eerder een essentiële stap naar het opbouwen van vertrouwen, het voldoen aan verwachtingen van belanghebbenden en het stimuleren van positieve verandering.

Duurzaamheidsverslaggeving is momenteel geen wettelijke vereiste voor organisaties in de publieke sector, maar het belang ervan wordt steeds groter. De samenleving hecht veel waarde aan duurzaamheid en verslaggeving hierover. Vanaf het boekjaar 2024 zullen beursgenoteerde bedrijven zich conformeren aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) als leidende richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving.

Duurzaamheidsonderwerpen worden volgens de laatste standaarden gecategoriseerd in Environmental, Social en Governance, ofwel ESG. Dit gaat dus verder dan alleen klimaat gerelateerde aspecten. In de ESRS is een nuttig kader opgenomen van thema's die relateren aan ESG. Het is echter geen allesomvattend model, aangezien er voor organisaties mogelijk relevante thema's zijn die niet zijn opgenomen, en omgekeerd. Het kader en de thema's zoals opgenomen in de ESRS kan ook de publieke sector ondersteunen bij verantwoordingsprocessen.

Voor publieke organisaties die geen onderneming voeren (zijnde een grote B.V. of N.V.) is de CSRD momenteel niet van toepassing. Het is nog niet duidelijk of andere Nederlandse rechtspersonen waaronder die in de publieke sector in de toekomst mogelijk verplicht zullen worden om een duurzaamheidsverslag op te stellen. Mogelijk kunt u wel worden benaderd door een CSRD plichtige onderneming die u vragen stelt over uw duurzaamheidsbeleid en doelstellingen.

Gezien de kerntaak van de publieke sector om duurzame meerwaarde voor de samenleving te creëren, ligt het voor de hand dat de sector bekend is met het rapporteren van toegevoegde waarde in het jaarverslag. Het toevoegen van duurzaamheidsinformatie zou dan ook een logische stap zijn. De publieke sector kan hierbij leren van (beursgenoteerde) bedrijven om op die manier meer maatschappelijke waarde te genereren.

Indien u meer informatie wenst over dit onderwerp, verzoeken wij u dit aan te vragen bij uw bekende contactpersoon bij Flynth.

Inleiding

Samenvatting

Jaarrekening

Jaarverslag

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
Materiele vaste activa – waarderingsgrondslag activa economisch nut met heffing is niet conform financiële verordening toegelicht.			
Vorraden – Lanxmeer onvoldoende onderbouwing van de nog te realiseren kosten			€ 525.000
Eigen vermogen – onttrekking reserve resultaatbestemming waar geen bestedingen/ raadsbesluit aan ten grondslag ligt		€ 1.663.000 -/-	
Opbrengsten – waarborgsommen verantwoord als huuropbrengsten		€ 158.000 -/-	
WMO – prestatielevering			€ 326.500
Jeugd – prestatielevering			€ 808.000
Inkopen – Onzekerheid prestatielevering inkopen			€ 302.000
Inkopen – kosten 2024 aan 2023 toegerekend		€ 50.000 +	
Totaal		€ 1.771.000	€ 1.961.500

	Aanbiedingsbrief
	Samenvatting
	Jaarverslag
	Jaarrekening
	Significante risico's
	Interne beheersing
	Externe ontwikkelingen
	Bijlagen

Het totaal van de fouten en onzekerheden is momenteel boven de geldende toleranties en zijn derhalve van invloed op het oordeel. De fouten zorgen er per saldo voor dat het resultaat € 1.771.000 te hoog is verantwoord.

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
Immateriële vaste activa – verloopoverzicht geen onderscheid investeringen/ bijdrage van derden	€ 332.000		
Immateriële vaste activa – voorbereiding faciliterende grondexploitatie opgenomen terwijl kosten nog te vorderen zijn op ontwikkelaar		289.000	
Materiele vaste activa – vervangingsinvesteringen riool en bijdrage derden zijn gesaldeerd in plaats van separaat (investering en bijdrage van derden) van elkaar gepresenteerd in de jaarrekening	€ 757.000		
Financiële vaste activa - Schuld rekening courant SVN verantwoord als vast actief i.p.v. kortlopende schuld	301.603		
Financiële vaste activa - Vordering rekening courant SVN verantwoord als vast actief i.p.v. kortlopende vordering	302.885		
Voorraden – aanpassen van de rente waarmee in de grondexploitatieopzetten gerekend dient te worden		€ 348.000	
Voorraden – verloopoverzicht grondexploitatie is niet rekenkundig juist			
Voorraden – afwaardering pand haven		€ 88.000	
Voorraden - grondexploitatie Sprokkelenburg afgesloten maar nog te maken kosten niet juist gepresenteerd, stond nog onder voorraad i.p.v. voorziening	€ 550.000		
Voorraden –de afgesloten projecten hoeven niet te worden opgenomen in het overzicht met de nog te realiseren kosten/ opbrengsten.			
Voorraden - resultaat Lanxmeer is als 0 verantwoord dit is niet juist aangezien er een voorziening voor een verlies is getroffen.			
Voorraden – de nog te realiseren kosten zijn aangepast.			
Voorraden – toelichting inzake waardering restaurant bij de jachthaven is verouderd. Op basis van besluit verkoop is de waarde aangepast.			

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
Uitzettingen < 1 jaar – gevormde voorzieningen wegens oninbaarheid waren niet volledig en juist (bedrag) toegelicht.			
Uitzettingen < 1 jaar – Tekstuele toelichting waar bedrag uit was opgebouwd was verouderd (betrekking)			
Uitzettingen < 1 jaar – Presentatie onderscheid in reguliere debiteuren en openbare lichamen	€ 110.000		
Uitzettingen < 1 jaar – een schuld is onder de vorderingen gepresenteerd	€ 360.000		
Overlopende activa – nog te ontvangen Rijk is aangepast.		€ 521.000	
Overlopende activa – Voor de voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel is geen verloopoverzicht per regeling opgenomen in de jaarrekening.			
Voorziening verlof – voorziening niet getroffen conform onderbouwing en daardoor te hoog		72.410	
Voorziening riolering – verloopoverzicht was een aanwending als vrijval gepresenteerd	€ 1.416.000		
Overlopende passiva – verloopoverzicht vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel, A16 ontvangst is geen ontvangst geweest in het boekjaar	€ 464.000		
Overlopende passiva – verloopoverzicht vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel, C92 ontvangst is geen ontvangst geweest in het boekjaar	€ 29.000		
Niet uit de balans blijken verplichtingen – de garantstelling lening zwembad staat ten onrechte nog in de jaarrekening	€ 4.364.730		
WNT – vergelijkende cijfers (2022) E.J. Kruijswijk Jansen waren voor de beloning betaalbaar op termijn niet gelijk aan de jaarrekening 2022.		-	
Paragraf verbonden partijen – Toelichting niet opgenomen conform jaarstukken verbonden partijen		-	

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
SISA – regeling A16 indicator 8 niet ingevuld	€ 21.210		
SISA – regeling B2 meerdere indicatoren niet ingevuld			
SISA – regeling C9 indicator 9 bestedingen die niet voldoen aan vereisten, bestedingen jaar T, van de indicator opgenomen		€ 10.004.000	
SISA – regeling C75B indicator 5 bestedingen die niet voldoen aan vereisten, bestedingen jaar T, van de indicator opgenomen		€ 42.173	
SISA – regeling C75B verschuiving tussen ten laste van Rijksmiddelen en cofinanciering	€ 25.000		
SISA – regeling D14 terugontvangen bestedingen vanuit 2022 in 2023 waren niet juist verwerkt	€ 31.906		
SISA – regeling D19 indicator 2 bestedingen die niet voldoen aan vereisten, bestedingen jaar T, van de indicator opgenomen		€ 7.254	

- Aanbiedingsbrief
- Samenvatting
- Jaarverslag
- Jaarrekening
- Significante risico's
- Interne beheersing
- Externe ontwikkelingen
- Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

In onze controle zijn specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening.

Voor de werkzaamheden stelt het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) andere rapportage toleranties dan gehanteerd zijn bij de controle van uw jaarrekening. De rapporteringstolerantie per specifieke uitkering is:

- € 12.500 wanneer de omvangsbasis niet hoger is dan €125.000;
- 10% van de omvang wanneer de omvangsbasis tussen €125.000 en €1.000.000 ligt;
- € 125.000 wanneer de omvangsbasis hoger is dan € 1.000.000.

Wanneer de regelingen geen toelichting bevatten hebben we geen bevindingen geconstateerd met een omvang groter dan de rapportage tolerantie.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Beperking

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A14B	Regeling Versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2022	-	-	-
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	-	-
JenV A20B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026	-	-	-
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	-	-	-
BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls tranche 3	-	-	-
BZK C32	Specifieke uitkering ventilatie in scholen	-	-	-
BZK C55	Aanpak energie armoede	-	-	-
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwietschelding gemeentelijke belastingen	-	-	-
BZK C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	-	-	-
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	-	-	-

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
BZK C94	Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie	-	-	-
BZK C95	SPUK Regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	-	-	-
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid	-	-	-
OCW D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	-	-
OCW D19	Specifieke uitkering tijdelijke onderwijs huisvesting ontheemden	-	-	-
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	-	-	-
EZK F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-	-	-
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G2A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G3A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022	-	-	-
SZW G10	Wet Inburgering gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2023	-	-	-
SZW G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2022	-	-	-
SZW G13	Onderwijsroute deel gemeente 2023	-	-	-

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
VWS H4	Specifieke uitkering stimulering sport	-	-	-
VWS H8	Specifieke uitkering Regeling Sportakkoord 2020-2022	-	-	-
VWS H12	Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-	-	-
VWS H25	Specifieke uitkering Ijsbanen en Zwembaden (ronde 3)	-	-	-
VWS H30	Specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026	-	-	-
VWS H32	Specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	-	-	-
VWS H35B	Specifieke uitkering IZA	-	-	-

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Bevestiging van onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Culemborg, inclusief haar verbonden derden, in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Rotatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht.

Er heeft voor de accountantscontrole 2023 geen rotatie plaatsgevonden.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Flynth en haar medewerkers en de gemeente Culemborg inclusief haar verbonden derden, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd moeten worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Flynth, een bestuurder of interne toezichthouder van Flynth of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan ondernemingen in de groep of een bij de rechtspersoon betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid, die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben, ontvangen of verstrekt.

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Onze communicatie met u

Bevestiging van onafhankelijkheid

Door middel van dit accountantsverslag informeren wij de gemeenteraad over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2023.

Bevestigingen van het college

Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening van de gemeente Culemborg ontvangen.

Onze communicatie met de raad

Wij hebben in ons audit plan gecommuniceerd over onze verantwoordelijkheden en onafhankelijkheid. Door middel van ons audit plan hebben wij ook een beschrijving gegeven van de reikwijdte en timing van onze controle, waaronder significante risico's en materialiteit.

Eveneens door middel van dit accountantsverslag informeren wij de gemeenteraad over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2023.

Urenoverzicht controle

Voor de controle hebben wij de volgende tijd besteed:

Functieniveau	Uren
Assistent	455
Controleleider	184
Manager	394
Extern Accountant	223
Totaal	1.256

Aanbiedingsbrief

Samenvatting

Jaarverslag

Jaarrekening

Significante risico's

Interne beheersing

Externe ontwikkelingen

Bijlagen

Disclaimer en beperking in gebruik en verspreidingskring

Dit accountantsverslag is alleen bestemd voor het college van de gemeente Culemborg en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit accountantsverslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij aandacht van het college en de raad behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit accountantsverslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen moeten worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Introductie

Samenvatting

Belangrijkste bevindingen

Oordeel bij de jaarrekening

Overige onderwerpen

Ontwikkelingen